בלאו [1]דלא תסור ואיכא דאמרי מהתם א"ל ואי"ל מאי דעתיך א) [א]למישדייה והאמר מר גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה והא תרגומה רב בר שבא קמיה דרב כהנא בלאו דלא תסור הכא נמי כרמלית דרבנן היא:

הדרן עלך הקומץ

התכלת [ב]אינה מעכבת את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת ב) [ג]תפלה [ד]של יד אינה מעכבת את של ראש ושל ראש אינה מעכבת את של יד: **גמ'** לימא מתני' דלא כרבי דתניא [2]וראיתם אותו מלמד שמעכבין זה את זה דברי רבי וחכ"א אין מעכבין מ"ט דרבי דכתיב [3]הכנף [ג]מין כנף וכתיב פתיל תכלת ואמר רחמנא וראיתם אותו עד דאיכא תרוייהו בחד ורבנן וראיתם אותו כל חד לחודיה משמע לימא דלא כרבי אמר רב יהודה אמר רב אפי' תימא רבי לא נצרכא אלא ג) לקדם דתניא ג) [ד]מצוה להקדים לבן לתכלת ואם הקדים תכלת ללבן יצא אלא שחיסר מצוה מאי חיסר מצוה אילימא

בלאו דלא תסור. כגון טלטול ד] איסור מדרבנן ואכניס מקורזלות מותר להכניס לבית הכסא משום כבוד הבריות אבל לשאת משא דלכתיב בהדיא לא דמי כבוד הבריות: **איכא דאמרי מהפס אמר ליה.** ה] רבינא איפסיק קרנא דמוטלא: **כרמלית.** מותר לטלטל בתוכה מן התורה: ו] ל"א ועיקר **האי מאן דלרייה לגלימיה.** קרעות טליתו כפל קשר ט) ודומה כאילו קילען ואין לה כנפות כדי להפקיעה מתורת ציצית: **לא עשה כלום.** לפוטרה מציצית: **מ"ט כמאן דשדי דמי.** וכת ד' כנפים שסופה לחזור לתחילתה: **אמר רב דימי האי מאן דמייטיה לגלימיה.** כפל כנפותיה כאילו הן מקולעות ותפר הכפלים שלא ישובו אפ"ה לא עשה ולא כלום להפקיעה מן הציצית דכל כמה דלא פסק ליה ש"מ מיבעי ליה ועדיין הן מן הטלית. ולשון ראשון קשיא דתניא בפרק התכלת (לקמן מא.) שאם כפלה ותפרה שחייבת:

הדרן עלך הקומץ את המנחה

התכלת אינה מעכבת את הלבן. ואע"ג דמצוה לתת תכלת ב' חוטין ז] כציצית כדמפרש לקמן אפ"ה אין זה מעכב את זה ואי עביד ארבעתן תכלת או ארבעתן לבן יצא: **גמ' מין כנף.** היינו לבן דרוב טליתות של פשתים הן ולבנות: **תכלת.** לשון צבע כדאמרינן (יבמות דף ד:) מדשש כיתנא תכלת עמרא: ח] **לא נצרכא.** מתניתין דקתני אין מעכבין זה את זה: **אלא להקדים.** שאם הקדים המאוחר דהיינו תכלת דלבן כתיב ברישא: **הכנף מין כנף.** ואם הקדים התכלת ט] את הלבן אינה מעכבת ואין צריך לפסוק התכלת אלא יתן הלבן אחריו: אלימא

התכלת אינה מעכבת את הלבן. מצוה לתת ב' חוטין תכלת וב' חוטין לבן בציצית ומשמע לכאורה דאין זה מעכב את זה שאם הטיל שני חוטין מן האחד יצא כי ז) הנך דקתני תפלה של יד אינה מעכבת את של ראש כו' אבל בקונטרס פירש אי עבד ארבעתן תכלת או ארבעתן לבן יצא וכן אנו י] נוהגין ובגמרא ח) מוכיח כן והלא כל המטיל תכלת בסדינו בירושלים אינו אלא מן המתמיהין ומפרש דאסוריה גזירה משום קלא אילן ופריך לא יהא אלא לבן משמע דאי הוי לבן אין כאן איסורא אע"ג דבלא האי דקלא אילן איכא שני חוטי לבן ומיהו יש לדחות דאע"ג דבשני חוטי לבן איכא מצוה כי רמי טפי ליכא איסור כלאים דאין זה מוסיף על המצוה דגדיל שנים גדילים ארבעה דדרשינן מיניה שנים לבן ושנים תכלת לאו למעוטי טפי קאתי כדאשכחן גבי ערבי נחל דדרשינן (סוכה דף לד:) ערבי שתים ונוהגים להשים הרבה בלולב ולקמן גבי טלית שכולה תכלת כו' דאמרינן בטלית בת שמונה חוטין פירש בקונטרס שאין כאן איסור בל תוסיף כיון שכל השמונה בכרך אחד ולא דמי להטיל למוטלת והיינו טעמא דבהטיל למוטלת לבד שייך בל תוסיף משום דציצית אחד על כנף אחד אמר רחמנא ומהתם נמי יש ראיה דכי ליכא אלא לבן או תכלת בעינן לעולם ד' חוטין דמשמע דבטלית בת ד' חוטין לא חיישינן שמא יסיר ב' מהן ויניח בטלית ט) אחד דארבעתן מצוה מיהו בסוף אלו הן הנחנקין (סנהדרין דף פח:) משמע דאם הוסיף חוטין בכרך אחד פסול גבי זקן ממרא דא"ר אלעזר אינו חייב אלא על דבר שעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים ויש בו להוסיף ואם הוסיף גורע ואנו אין לנו אלא תפילין ופריך והאיכא ציצית ומשני אי קשר העליון לאו דאורייתא האי למודיה קאי והאי למודיה קאי ואי קשר העליון דאורייתא גרוע ועומד הוא והאי דלא מוקי לה התם בהטיל למוטלת משום דדילמא לא מיפסלא בכך אע"ג דעובר על בל תוסיף אם נתכוין להוסיף ואם לא נתכוין להוסיף שרי ומאן דמפליג לקמן (דף מא:) בין טלית בת ארבעה לטלית בת שמונה ה"פ בטלית בת ארבעה דהיינו שנים חוטין שהן ארבעה כשהן כפולין שלא היה לו תכלת ונותן אלו שנצבעין קלא אילן במקום לבן וטלית בת ח' היינו בת ד' שהן כפולין שיסבור ט) כולם תכלת ויקח מהן לפטור טלית אחרת ומיהו קשה לפי' זה דבת ד' נמי יסבור שהוא תכלת ויוסיף עליהן לבן של פשתן ועוד דהוא ברייתא דמוקי בבת ד' קתני מביא תכלת ודבר אחר ותולה בה וקלא אילן לא יביא ואם הביא כשר אלמא משמע דמיירי בתולה קלא אילן עם התכלת ועל כרחיך ארבעה ושמונה דוקא קאמר בלא כפולות ושמא כל מה שמוסיף חוטין מד' עד ח' לאו מוסיף הוא ולא מיפסיל בכך כדאשכחן אמוראי לקמן (דף מג.) דרב אחא בר יעקב רמי ד' ורב אחא מדפתי רמי ח' והשתא לא פליגי כולי האי אלא דמר עביד הפחות ומר עביד היתר ובסנהדרין מיירי דמוסיף טפי מתמניא וצריך טעם מגלן דבשלמא י) אי פליגי בהא דמאן דרמי ד' סבר כדדרשינן גדיל שנים גדילים ארבעה ומאן דרמי תמניא סבר דגדילים דקאמר רחמנא אכל מין ומין קאי גדילים מלבן וגדילים מתכלת דהיינו צמר ופשתים דעלייהו קאי אבל אי לא פליגי מה סברא היא זו דאי בעי עביד הכי ואי בעי עביד הכי וצ"ל דכל זה יש במשמעות גדילים דאי עביד תכלת ולבן בין שניהם ד' חוטין גדילים קרינא ביה ואי עביד מכל חד וחד גדילים כגון ד' חוטין לבן וד' חוטין תכלת גדילים נמי קרינא ביה ולאו מוסיף הוא אבל אי רמי טפי מוסיף הוא וגרוע ועומד הוא ועוד צריך טעם מגלן דכי לית ליה אלא או לבן או תכלת דלא מיפטר בתרי חוטי לחודייהו עד דרמי ד' ושמא משום דדרשינן גדיל שנים גדילים ד' בין יש בו מין אחד בין יש בו שני מינין וקצת קשה הא דאמרי' בגמרא אם הקדים תכלת ללבן יצא אלא שחיסר מצוה מאי חיסר מצוה כ) [אילימא חיסר מצוה] דלבן וקיים מצוה דתכלת לרבי עכובי מעכבי אהדדי דמשמע דאי לא מעכבי ניחא אלמא אע"ג דחיסר מצוה דלבן קיים מצוה דתכלת בב' חוטין ויש לומר דלהכשיר תכלת מיהא מהני לבן דקרינא ביה גדילים ד' וא"ת ומגלן דבעינן ב' חוטין לבן וב' חוטין דתכלת דילמא אגדילים קפיד קרא אפילו חד מהאי וג' מהאי ויש לומר כיון דתרי מיני בעי רחמנא סברא הוא שיהיו שוין ועוד פתיל תכלת כתיב ופתיל משמע תרי כדדרשינן פרק בא לו (יומא עב.) וקילך פתילים פתיל שנים פתילים ד' ולבן נמי לא פחות מתרי דקדיש טפי כדאמרינן בגמרא דמתחיל בלבן ומסיים בלבן דמעלין בקודש ולא מורידין ומיהו טעם זה דפתיל לא יתכן דבפרק בא לו משמע וקילך דמקלץ אחד לשנים והכא על כרחין לא משמע תרי כדמוכח בספרי בפרשת ל) [שלח] לך ובפרשת כי תצא ועשו להם ציצית שומע אני חוט אחד בפני עצמו ת"ל גדילים כמה גדילים נעשין אין מ) [גדילן] פחות משלשה חוטין כדברי בית הילל משמע דמפתיל לא הוה שמעינן אלא חד ועוד דאי פתיל משמע תרי והכנף מין כנף לכל הפחות חד א"כ בלא גדילים נמי תיפוק ליה תלתא וצריך לומר שחולק על הש"ס שלנו דמשמע דחד מתכלת מהני ומה שאנו כופלים הד' לח' סמכינן אהא דאמרינן לקמן (דף מג.) רב אחא בר יעקב רמי ד' ועייף להו מיעף ומעייל להו בגלימא ואביק להו כו' עד מר בריה דרבנא עביד כי דידן ופירש בקונטרס דלא אביק להו ועוד תניא בספרי ב"ש אומרים ד' של צמר וד' של תכלת ואם תאמר היא גופה מגלן שצריך לכופלן ואי הוה מפרשינן עשה גדיל ופותליהו מתוכו היינו שצריך לפותלו כעין פתילה שהיא כפולה ניחא אבל בקונט' לא פירש כן ושם אפרש:

כתיב הכנף מין הכנף. ואפילו לתנא דבי ר"י פ"ק דיבמות (דף ד:) דפליג ארבנא דדריש הכי לא פליג אלא אהא דמרבה שאר מינים אבל הכנף מין כנף דריש שפיר: **ואם** הקדים תכלת ללבן יצא. תימה כיון דמקרא הוא דדרשינן דלבן ברישא נימא דמעכב דהא לא בעינן שנה הכתוב לעכב אלא בקדשים ויש לומר דלית לן למימר דאסדר לבד יקפיד הכתוב לעכב כמו גבי חליצה (יבמות דף קה.) הקדים רקיקה לחליצה מה שעשוי עשוי ואע"ג דכתיב ככה עיכובא לא קאי אלא אחסרון מעשה: אלימא

מסורת הש"ס

א) [ערכין ג:], ב) [ועי' תוספות ערכין ג: ד"ה של יד], ג) [לקמן לט.], ד) [מכאן עד סוף הפרק שייך לעמ' הקודם אחר ד"ה אם איתא], ה) וקשר. צ"ק, ו) הא דקתני. צ"ק, ז) [לקמן מ.], ח) אחר. צ"ק, ט) בסולם. צ"ק, י) צ"ל אי פליגי איכא למימר דבהא פליגי דמאן כו'. צ"ק, כ) צ"ק, ל) צ"ק, מ) צ"ק.

◆

תורה אור השלם

1. עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל: דברים יז יא
2. וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתֻרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: במדבר טו לט
3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: במדבר טו לח

עין משפט נר מצוה

א טוש"ע או"ח סימן יג סעיף ג:
א ב מיי' פ"א מהלכות ציצית הלכה ד סמג עשין כו:
ב ג מיי' פ"ד מהלכות תפילין הלכה ד סמג עשין כב טור וש"ע או"ח סימן כו ס"א:
ג ד מיי' פ"א מהלכות ציצית הלכה ז סמג עשין כו:

◆

שיטה מקובצת

א] דעתיך אשדייה גדול כבוד הבריות: ב] אלא להקדים: ג] מצוה להקדים לבן לתכלת. פי' לתחוב הלבן בכנף תחילה ולא נהירא דבהא מאי חביבותא דמצוה איכא וי"ל דמצוה להקדים חוליות של לבן לחוליא של תכלת כדאמרינן לקמן מתחיל בשל לבן ומסיים בשל לבן. תו"ח: ובתוס' אחרות כתבו מצוה להקדים פרש"י מתני' דקתני אין מעכבין זה לזה להקדים המאוחר מתוך פי' משמע דמיירי לענין תחיבת החוטין בכנף דמצוה להקדים לבן ואם הקדים תכלת ללבן לא מעכב ולא נהירא דמאי שייך לומר הקדמה בדבר שאינו ניכר שהרי אחר שנתחבו שניהם אין ניכר מי הקדים לתחיבות לכך נראה לפרש דמיירי בכריכות החוטין דמצוה להקדים חוליא של לבן תחלה כדאמר לקמן מתחיל בשל לבן ומסיים בשל לבן וקאמר שאם הקדים חוליא של תכלת לשל לבן אין מעכב וה"פ דמתני' הלבן שראוי להקדים תחילה אינו מעכב התכלת אם הקדימו תחילה ללבן ולקמן מפרש התינח התכלת אינו מעכב את הלבן הלבן אינו מעכב את התכלת מאי היא ע"כ: ד] טלטול אבנים איסור: ה] אמר ליה היכא דאפסיק אמר ליה: ו] מן ל"א עד סוף הפרק נמחק: ז] חוטין ולבן שני חוטין בציצית: ח] עמרא הס"ד ומה"ד תרוייהו בחד לבן ותכלת ביחד ולא כמתני': ט] התכלת אין הלבן מעכב וא"צ: י] נוהגין [והא] דפריך לא יהא אלא לבן היינו מפרשים דהיכא דליכא תכלת בב' חוטי לבן סגי ולא רצה לפרש דבב' חוטין תכלת או בב' חוטי לבן יצא והויא דומיא דתפלה של יד אינו מעכב של ראש ושל ראש אינו מעכב של יד דא"כ הוי קשיא הא דאמר לקמן ולא יהא אלא לבן כו' מאי קא פריך מ"מ הוו להו חוטין יותר מדאי וחוי להו אותן דנוספין כלאים שלא במקום מצוה ולפרש"י ניחא. ויש לדחות דאפילו תימא דסגי לן בב' חוטי לבן אם אין לו תכלת לא קשיא לן הא דאמר לא יהא אלא לבן שהרי אין זו בל תוסיף בהוספת חוטין כדאיתא לקמן רב ירמיה מדפתי כו' ואע"ג דבסנהדרין קאמר גבי זקן ממרא דאינו חייב אלא שישנו בבל תוסיף ויש בו לגרוע ואין לנו אלא תפילין ופריך והאיכא מצות ציצית כו' משמע דשייך בל תוסיף בציצית וי"ל דמשכחת שפיר בל תוסיף כגון שהוסיף מין אחר שאינו לא צמר ולא פשתן. תוס' אחרות:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com